

УДК 351.131

Кравець Я.М., студентка гр.103-21-1**Науковий керівник: Деревягіна Н.І., к.т.н., доцент кафедри гідрогеології та інженерної геології***(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)*

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СВІТІ У КОНТЕКСТІ ВИДОБУТКУ КРИТИЧНОЇ МІНЕРАЛЬНОЇ СИРОВИНИ

Україна, на сьогоднішній день, має значний потенціал для розвитку гірничовидобувної галузі, особливо критичної сировини. В Україні розроблена стратегія розвитку мінерально-сировинного комплексу, запроваджуються реформи з метою вдосконалення системи надрокористування та виконання зобов'язань, які наша країна взяла на себе відповідно до Угоди про асоціацію між Європейським Союзом (далі – ЄС) та Україною. Саме тому необхідне розуміння законодавства ЄС та інших країн світу у сфері водних ресурсів.

Якщо почати з Європейського Союзу, то у цих країнах директиви, пов'язані з водою, мають важливе значення для управління водними ресурсами та стандартів якості навколишнього середовища і водних ресурсів. Наприклад, Франція, де Закон про воду окреслює принципи управління водними ресурсами, створені відповідні водогосподарські організації і комітети водних басейнів. Вода належить до «спільного надбання нації» і держава її охороняє. Відповідно до водних законів, вода вважається ресурсом для спільного використання користувачами. Управління водними ресурсами спрямоване на захист загального ресурсу, підвищення надійності поставок і, найголовніше, сприяння збереженню водних ресурсів.

У Нідерландах нема окремого права власності на підземні води, і власник землі не має права на володіння та експлуатацію води, яка знаходиться під його власною земельною ділянкою, для цього потрібна ліцензія, і необхідно платити відповідні податки. Основні умови викладені у Законі про підземні води, і процедура отримання ліцензії не повинна тривати понад 12 місяців. Також є Закон про екологічний податок, основною метою якого є запобігання надмірному використанню підземних вод та забрудненню поверхневих вод.

У США, навпаки, існують досить складні правові системи для розподілу прав на водні ресурси, і вони відрізняються залежно від штату. Тобто, кожен штат має свій власний набір законів і правил про підземні води. Основними умовами водного законодавства США є корисне й розумне користування підземними водами. Водне право охоплює широке коло питань або категорій, покликаних забезпечити основу для вирішення спорів і політичних питань, пов'язаних з водою. Власник поверхні володіє також підземними водами, і на практиці деякі штати досі використовують це право (наприклад Коннектикут, Джорджія, Індіана). Відповідно до Водного кодексу, вся вода в державі є власністю держави, однак право користування нею може бути придбане в порядку, передбаченому законом. У США існують три рівні, що впливають на рішення з управління підземними водами: 1) держава загалом забезпечує правову і політичну основу; 2) законодавча влада створює місцеві групи контролю (наприклад, агенції) з метою ефективного управління ресурсами підземних вод через створення округів природних ресурсів; 3) в управлінні підземними водами беруть участь користувачі. Також є обмеження щодо потужності видобутку води, коли використання свердловинних механізмів з потужністю понад 50 галонів на хвилину потребують дозволу – ліцензування.

У Канаді власник земельної ділянки не має права власності на підземні води та права її видобутку. Є дозвіл на видобуток незначної кількості води, якщо не завдається

шкоди навколишньому середовищу. Дозвіл на видобуток підземних вод вимагається в осіб чи організацій, які хочуть видобувати понад 50,000 літрів води на день.

Дозвіл не потрібний у таких випадках: 1) видобуток ПВ становить менше 50000 л води на день; 2) видобуток води для домашнього господарства; 3) видобуток підземної води для боротьби з пожежею; 4) користувачі отримують воду від ліцензіата (наприклад, від сусіда чи муніципалітету).

Дозволи класифікують відповідно до рівня негативного впливу на навколишнє середовище: категорія 1 – низький ризик негативного впливу на навколишнє середовище; категорія 2 – шкідливий вплив на навколишнє середовище; категорія 3 – високий ризик негативного впливу на навколишнє середовище.

Якщо звернутись до азіатських країн, то тут ситуація інша. В Індії підземні води знаходяться у праві власності на земельну ділянку, без будь-яких обмежень на видобуток. Тільки власник землі може мати право на видобуток підземних вод на своїй ділянці. Однак з метою перешкоджання надмірного видобутку підземних вод та завдання шкоди одного користувача іншому, держава має право обмежувати видобуток води. Для цього, Верховний суд Індії у 1996 р. видав вказівку уряду Індії створити Центральний орган регулювання підземних вод. До сфери його діяльності входять: визначення сприятливих зон для видобутку підземних вод; регулювання видобутку підземних вод для промислових потреб на критичних територіях; реєстрація бурових агентств для оцінки темпів розвитку видобутку підземних вод і регулювання їх діяльності; проведення просвітницьких програм по всій країні щодо видобутку підземних вод.

Таким чином, маючи досвід різних країн світу у сфері регулювання водокористування, Україна може пришвидшити імплементацію європейських норм і правил щодо управління водними ресурсами.

Перелік посилань

1. Загальна характеристика регулювання використання та видобування підземних вод землевласниками та землекористувачами на базі законодавств різних держав. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром. Режим доступу до ресурсу: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28915.pdf>

2. Пінчук О.Л., Герасімов Є.Г., Куницький С.О. Директиви ЄС у сфері управління водними ресурсами: довідник. – Рівне: "Волинські береги", 2019. – 224 с.